
Nieuwsbrief Samenwerkingsverband Exmoorpony mei 2017

Belfeld, 30 mei 2017

Beste leden,

We starten deze nieuwsbrief met een stukje over de vrijlating van een groep Exmoors van FREE Nature op Schiermonnikoog. Als Samenwerkingsverband zijn we uiteraard zeer verheugd over het feit dat FREE Nature nu (eindelijk) lid is geworden. Een ander nieuw lid is Els van der Woerd, die zich in deze nieuwsbrief voorstelt. Hierna volgt een verslag over de op 18 april gehouden ledendag, waarbij we te gast waren bij Staatsbosbeheer Noord-Zeeland. Kor Oldenbroek gaf die dag een lezing over fokken en het voorkomen van inteelt en u kunt in deze nieuwsbrief een samenvatting van die lezing lezen. Daarna volgt er een stukje over de vaktermen rondom de kleuren van de Exmoorpony, waarna we eindigen met de rubriek 'de foto'.

Hans Hovens, voorzitter

Nieuw lid: FREE Nature

Door: Roeland Vermeulen (Adjunct directeur FREE Nature)

Op 30 maart hebben Natuurmonumenten en FREE Nature een kleine kudde Exmoors losgelaten in de duinen op Schiermonnikoog. Na de eerder geïntroduceerde Sayaguesa runderen is dit de volgende stap in het terugbrengen van meer dynamiek in de duinen. In totaal zijn 6 merries geïntroduceerd. In totaal hebben ze nu een leefgebied van zo'n 100 hectare. De komende jaren wordt bekeken hoe we dit gebied verder kunnen vergroten om hopelijk op termijn ook de wisent te introduceren.

De Duinen op Schiermonnikoog zijn de afgelopen jaren hard dichtgegroeid. Door overmatige stikstofdeposities, maar ook door successie neemt het aandeel bos en struiken sterk toe waardoor kenmerkende duinflora en fauna dreigen te verdwijnen of al zijn verdwenen. Denk hierbij aan soorten als velduil of tapuit. Natuurlijke tegenkrachten om dit tegen te gaan ontbreken. Zo zijn de eilanden vastgelegd en is de konijnenpopulatie door ziektes ingestort. Een van de krachten om meer openheid te creëren is de inzet van grote grazers. Runderen snoeien bomen en struiken, eten vers, eiwitrijk gras en hebben onder andere een voorkeur voor de vogelkers. De Exmoors zullen hen nu aanvullen door het eten van onder andere duinriet (voor rund minder aantrekkelijk, maar wel smakelijk voor het paard), maar ook door 's winters de bast van bomen te schillen.

Op Schiermonnikoog is gekozen voor een groep zonder hengst. Dit omdat het leefgebied de komende jaren toeneemt en we daarmee ook gebieden passeren met ruiterroutes. Al met al

weer een mooie ontwikkeling op het eiland! De Exmoorpony's zijn eigendom van FREE Nature die nu lid is geworden van het Samenwerkingsverband.

Exmoors en Sayaguesa runderen op Schiermonnikoog (Foto: Roeland Vermeulen, FREE Nature).

Nieuw lid: Els van der Woerd

Mijn naam is Els van der Woerd, ik woon in Ter Apel in Groningen en samen met mijn man fok ik al ongeveer 30 jaar met veel plezier Welsh Cobs en Welsh Mountain pony's onder de stalnaam Ruiten A.

Wij proberen onze kudde pony's zo natuurlijk mogelijk te houden op onze vijf hectare, maar dat is uiteraard een lachertje als je het vergelijkt met het houden van (half)wilde Exmoors in de begrazingsgebieden....

Ik heb jarenlang voor een van de Nederlandse stamboeken de registratie van de pony's bijgehouden en ben sinds 2000 ook als chipper actief. In die hoedanigheid ben ik via Dorien en Jaap Mekel met de Exmoors in aanraking gekomen, toen zij mij enkele jaren geleden vroegen wat dieren voor hen te chippen. Toen we aan de praat raakten over fokkerij kwam het samenwerkingsverband ter sprake en dit voorjaar besloot ik mij aan te melden als lid, voorlopig nog zonder Exmoorpony. Misschien kan ik op een of andere manier een bijdrage leveren aan het vele werk dat door het samenwerkingsverband wordt gedaan.

Verslag van de ledendag op 18 april 2017

Door: Alex de Visser (Boswachter Beheer Staatsbosbeheer Noord-Zeeland)

Dinsdag 18 april jl. is de ledendag van Samenwerkingsverband Exmoorpony gehouden in Zonnemaire op het eiland Schouwen Duiveland (Zeeland). De dag werd begonnen met een zeer interessante lezing over het tegengaan van inteelt, door Kor Oldenbroek (zie volgend stukje). Vervolgens zijn we na de lunch richting de Vroonweg in Burgh-Haamstede gegaan.

Hier is zo'n twaalf jaar geleden de weg tussen Burgh-Haamstede en Renesse omgelegd, waardoor er een prachtig binnen duingebied is ontstaan; de Vroongronden. Hier lopen de eigen kuddes van Staatsbosbeheer, bestaande uit Exmoorpony's, gecombineerd met Herford koeien en Shetlandpony's (uiteraard gescheiden van elkaar).

Kor Oldenbroek (links in beeld en staand) tijdens de lezing.

Alex de Visser (3e van links) vertelt wat over gebied De Vroongronden.

Staatsbosbeheer is al heel lang fokker van Shetlandpony's. Shetlandpony's zijn uitermate geschikt voor de begrazing van het duingebied op de kop van Schouwen. Het zijn sobere pony's die goed tegen kou kunnen en vanwege hun gewicht weinig vertrappen in de natte periodes. Echter het grote nadeel is dat ze te makkelijk worden tegenover toeristen die ze vervolgens voorzien van wat lekkers. De kans op hoefbevangenheid neemt aldoo toe. Daarnaast moeten ze ieder jaar bekapt en ontwormd worden en dat laatste pakt negatief uit op het insectenbestand en het bodemleven in de duinen.

Vandaar dat Staatsbosbeheer in 2015 gestart is met een kudde van 8 Exmoorpony's: 4 ruinen en 4 merries. De bedoeling is om een kudde te fokken voor het grote duingebied 'de Meeuwenduinen' en 'de Zeepe duinen', een duingebied van ongeveer 600 ha. Hier is Staatsbosbeheer in samenwerking met Natuurmonumenten een gezamenlijk begrazingsproject gestart, wat nu nog bestaat uit 11 Schotse Hooglanders, ruim 100 Shetlandpony's en 9 Exmoorpony's. De Shetlandpony's hier zullen middels natuurlijk verloop vervangen worden door Exmoorpony's.

Het grote voordeel van de Exmoorpony's is dat ze geen interesse tonen in mensen. Het grappige van dit verhaal is dat een vermeende ruïn geen ruïn bleek te zijn, maar hengst. Dat resulteerde in 2016 in 2 merrieveulens. Zo is de groei van de kudde al eerder gestart dan gepland.

Na dit inleidende verhaal van Alex de Visser zijn we richting de kudde van inmiddels 13 Exmoorponys gelopen. Jaap Mekel had die dag ook nog eens 3 nieuwe merrieveulens van 2016 meegenomen. Deze hadden die morgen de kudde op een aantal van 16 Exmoorpony's gebracht. Zo waren we die middag getuige van het geklier van de hengst die achter de nieuwkomers aanzat. Ze deden in versneld tempo nog een ere- rondje voor ons heen.

Interactie tussen de haremhengst (midden) en de drie losgelaten merrieveulens (groepje links in beeld).

Als afsluiting zijn we nog even bij de Shetlandpony's wezen kijken. Hier waren al een paar veulens geboren. Alex vertelde dat hij de pony's gebruikt als na beweiding op de orchideeënweiden, hiervoor moeten ze wel getraind de trailer op gaan. Omdat de pony's de orchideeënweiden kaal opleveren, heeft de Harlekijnorchis minder concurrentie in het voorjaar. Deze bloeit al vanaf april.

De ledendag had 1 of 2 dagen later moeten plaatsvinden want 1 dag na en 2 dagen na de ledendag werden 2 veulens geboren. Mede dankzij het weer een geslaagde dag geweest.

Exmoors op de Vroongronden.

Fokken in kleine populaties: op zoek naar structuur voor het fokken van Exmoorpony's in Nederland (samenvatting lezing op de ledendag)

Door: Kor Oldenbroek (Centrum voor Genetische Bronnen, Wageningen University & Research)

Erfelijkheid: wetmatigheden en toeval

Fokkerij is het verbeteren van de erfelijke aanleg van de dieren in de volgende generatie door de beste dieren uit de huidige generatie te selecteren als ouderdieren. Wanneer je dat generaties lang systematisch doet, beantwoorden de nakomelingen steeds meer aan het gebruiks- en fokdoel. Maar in de fokkerij kom je aangename en onaangename verrassingen tegen, omdat bij het doorgeven van de erfelijke aanleg naast een aantal wetmatigheden ook het toeval een rol speelt. De monnik Gregor Mendel ontdekte al dat een jong dier de helft van de erfelijke aanleg van zijn vader en de helft van zijn moeder meekrijgt. Zijn ontdekking werd 60 jaar geleden bevestigd in het DNA-onderzoek. De erfelijke aanleg, ook wel het genotype genoemd, bepaalt bijvoorbeeld hoe een dier eruitziet en hoe het zich gedraagt. Maar dat is ook afhankelijk van het milieu waarin het leeft. Erfelijke aanleg en milieu bepalen samen het fenotype en ook het resultaat van fokkerij. Dat kan voor iedere eigenschap in verschillende

mate het geval zijn. De erfelijke aanleg wordt beter zichtbaar wanneer dieren onder gelijke omstandigheden worden gehouden of door dezelfde mensen worden beoordeeld.

Watson en Crick ontdekten in 1953 dat de erfelijke aanleg is vastgelegd in de DNA-code. Elke lichaamscel van een dier heeft dezelfde DNA-code. De DNA-code bestaat uit chromosomen in de kern van elke cel. In de gewone lichaamscellen komen ze paarsgewijs voor. Eén chromosoom van elk paar is afkomstig van de vader en één van de moeder. Een stukje DNA op een chromosoom dat verantwoordelijk is voor één eigenschap noemen we een gen. Een gen bestaat uit stukjes DNA. Het is steeds in tweevoud aanwezig. Eén ligt op een stukje chromosoom afkomstig van de vader en één van de moeder. Alle genen samen zorgen ervoor dat een dier de eigenschappen heeft die je kunt zien of kunt meten en die ervoor zorgen dat het leeft en groeit.

In een zaadcel en een eikel zijn de chromosomen enkelvoudig aanwezig. Bij de bevruchting van de eikel vormen de overeenkomstige chromosomen uit de zaadcel en uit de eikel samen een nieuw chromosomenpaar dat vervolgens naar elke celkern van het jong wordt gekopieerd. Bij de vorming van de eicellen en de zaadcellen vindt er een aantal processen plaats, waarbij het toeval een grote rol speelt en die ertoe leiden dat elke zaadcel of elke eikel een unieke combinatie van de allelen van de ouder bevat:

- Er treden kleine foutjes op in de DNA-code van een eikel of een zaadcel. Dit noemen we een mutatie en het leidt tot een nieuwe variant van dat gen: een ander allel. Dit kan grote effecten hebben op de eigenschap waar dat gen voor verantwoordelijk is.
- Bij de vorming van de zaadcel en de eikel splitsen de chromosomenparen zich in enkelvoudige chromosomen. Maar voordat ze splitsen wisselen ze soms ook stukken DNA uit. Dit noemen we overkruising. Zo kan een chromosoom in een zaadcel een mix zijn van DNA-codes van de vader en de moeder van het dier.
- Wanneer de chromosoomparen zich gesplitst hebben, bepaalt het toeval welk chromosoom van een paar naar één bepaalde eikel of zaadcel gaat.

Zaad- en eicellen bestaan dus uit willekeurige combinaties van verschillende chromosomenparen van respectievelijk de vader en de moeder. Dit verklaart dat volle broers en zussen gemiddeld voor 50 procent op hun ouders lijken en voor 50 procent de erfelijke aanleg van hun ouders hebben, maar door het toeval kunnen ze toch nog veel van elkaar verschillen, omdat ze uit verschillende zaad- en eicellen zijn ontstaan.

Elk gen komt in elke lichaamscel in tweevoud voor. Maar het kan zijn dat het allel van de vader anders is dan het allel van de moeder. Die twee allelen kunnen een verschillend effect hebben op een bepaalde eigenschap. Wanneer er sprake is van twee verschillende allelen op één gen - aangeduid met A en a - kunnen zich drie situaties voordoen:

- De combinatie AA: het gen is homozygoot voor het allel A.
- De combinatie Aa: het gen is heterozygoot.
- De combinatie aa: het gen is homozygoot voor het allel a.

Stel dat de grote A staat voor blauwe ogen en de kleine a voor groene ogen. Een dier dat homozygoot is voor AA, heeft dan blauwe ogen en een dier dat homozygoot is voor aa, heeft groene ogen. Maar wat is dan de oogkleur van een heterozygoot Aa dier? Wanneer de werking van de allelen A en a even sterk is, dan is de oogkleur lichtblauw, een mengsel van blauw en groen. Wordt de werking van allel a onderdrukt door de werking van het allel A, dan is de oogkleur blauw. We zeggen in dat geval dat het allel A *dominant* is over het allel a.

Alleen de allelcombinatie aa levert dieren met groene ogen op. We zeggen dan dat het allel a *recessief* is ten opzichte van het allel A.

Kunstmatige en natuurlijke selectie

De gestandaardiseerde rassen die wij nu kennen zijn niet ouder dan 250 jaar (noot van de redactie: ras verwijst in dit geval naar huisdierrassen; de Exmoorpony is geen huisdierras, maar een al duizenden jaren bestaande ondersoort van de wilde oerpony). In het midden van de achttiende eeuw legde Robert Bakewell op een boerderij in Schotland de basis voor het Longhorn rundveeras, het Leicester schapen ras en het Shire paardenras. Hij selecteerde de dieren die zijn ideaal benaderden als ouders voor de volgende generatie en paarde die met elkaar. Dat deed hij generaties lang en zo vormde hij een populatie van verwante dieren die in uiterlijke kenmerken op elkaar leken en dit ook doorgaven aan hun nakomelingen. Deze kunstmatige selectie vraagt om een sluitende identificatie van de dieren en om een eensluidende registratie van de kenmerken waarvan je de erfelijke aanleg wilt verbeteren. Bij de identificatie van een dier is het ook gewenst om de afstamming vast te leggen, zodat paring van sterk verwante dieren wordt voorkomen. Zo kun je inteelt en de negatieve gevolgen daarvan tegengaan.

Darwin ontdekte dat populaties van planten en dieren (landrassen die variatie vertonen) zich aanpassen aan hun leefomgeving. Dat komt omdat dieren met een erfelijke aanleg die goed aansluit op de leefomgeving, langer leven en meer nakomelingen krijgen. Ze krijgen meer nakomelingen dan dieren met een erfelijke aanleg die minder goed past bij het milieu. Dieren met een dikke vacht die goed tegen kou kunnen, overleven gemakkelijker in een koude winter. Dieren met een goede ziekteweerstand worden minder ziek bij een uitbraak en leven langer. In hun leven krijgen ze 'vanzelf' meer nakomelingen, die op hun beurt ook weer een betere weerstand hebben. Dit verschijnsel heet natuurlijke selectie. Populaties die al generaties lang in een bepaald gebied voorkomen, passen daar goed. Wanneer je het ras verplaatst naar een gebied met totaal andere leefomstandigheden, dan kan het ras het moeilijk krijgen. De natuur selecteert op dieren die oud willen worden omdat ze lang gezond en vruchtbaar blijven. Over ingrepen, zoals het ontwormen, moet je dus goed de voor- en nadelen afwegen.

Inteelt

Er is sprake van een ingeteeld dier wanneer de vader en de moeder van een dier familie van elkaar zijn. De ouders zijn verwant (familie van elkaar) wanneer in hun stamboom één of meer dezelfde voorouders voorkomen. Inteelt is niet erfelijk! Een vader en een moederdier kunnen zelf ingeteeld zijn op voorouders, maar wanneer in de stamboom van de vader niet dezelfde voorouders voorkomen als in de stamboom van de moeder, is hun nakomeling niet ingeteeld! De inzet van een hengst met een vreemde stamboom heeft een sterk verlagend effect op de inteelt in een paardenras. Een sterke toename van de verwantschap tussen de dieren in een ras leidt tot een sterke toename van inteelt in de volgende generatie(s). Dit gaat vaak gepaard met een afname van de vruchtbaarheid en de gezondheid van de dieren, tot dieren met een lagere fitness die zeker zichtbaar wordt als dieren onder ruige omstandigheden worden gehouden. En er worden dieren geboren met afwijkingen of gebreken. Deze aangeboren gebreken kunnen erfelijk zijn en berusten vaak op allelen die recessief vererven: de dragers zijn gezond, maar als ze onderling gepaard worden is er 25 procent kans op een lijder aan het erfelijk gebrek. De toename van de verwantschap is te voorkomen door een brede variatie in de afstamming van de dieren te behouden. In veel rassen van koeien, paarden en honden is de verwantschap sterk toegenomen doordat er in het (recente) verleden een beperkt aantal mannelijke dieren populair was (of goedgekeurd voor de dekdienst) en

vervolgens heel veel nakomelingen kreeg, die vervolgens alle sterk verwant zijn aan die populaire vaderdieren. Soms is een populatie gefokt uit een klein aantal ouderdieren, zoals bij de Exmoorpony waar 6 merries de basis hebben gelegd voor de Nederlandse populatie. Dan zijn de dieren in de volgende generaties al snel verwant aan elkaar en ontstaat er onvermijdelijk inteelt. Dit is alleen op te lossen met de import van onverwante dieren uit het buitenland of als dat niet mogelijk is door dieren van een ander ras in te kruisen.

Structuur in fokprogramma

Een belangrijke taak voor de foktechnische commissies is ervoor te zorgen dat in een fokprogramma fokkers bij iedere generatie minimaal 20 verschillende vaderdieren beschikbaar hebben en dat ze alle gelijke kansen krijgen om nakomelingen te produceren: elke hengst mag maximaal 5 procent van de veulens leveren in de volgende generatie. Dit is alleen doeltreffend wanneer het planmatig wordt uitgevoerd en de dekkingen gericht plaatsvinden. Aandachtspunten zijn om jonge hengsten niet te vroeg te castreren en niet al te streng te zijn bij de selectie van de fokhengsten. Een advies zou kunnen zijn: creëer in een ruig gebied een populatie van jonge hengsten die gezamenlijk onder dezelfde harde omstandigheden worden opgefokt en selecteer de goede hengsten op de juiste leeftijd en caastreer dan pas de afgekeurde.

Een tweede reële mogelijkheid die voor de Exmoorpony's het overwegen waard is, is het vormen van fokcirkels. Een fokcirkel houdt in dat een vaste groep merries (B) steeds gedekt wordt door een hengst die geboren is in een andere vaste merrie groep (A). De merrie groep B levert steeds een hengst voor merrie groep C, die gedekt worden door een hengst uit groep B, etc. Hoe groter het aantal merrie groepen des te lager is de inteelttoename in het hele ras. Het onderstaande schema illustreert een fokcirkel met 6 (A-F) merriegroepen. Na verloop van tijd heeft een veulen dat in groep A geboren wordt uit een merrie van moederlijn A een vader die in groep F geboren is. Dat veulen heeft aan vaderskant pas in de zesde generatie een moeder uit merriegroep A die verwant kan zijn aan de moeder van het veulen dat in merriegroep A geboren is. Op deze manier heeft een fokcirkel een sterk vertragende werking op de inteelttoename en dat effect wordt sterker naarmate er meer groepen zijn.

Onderzoek bij de rammencirkel van het Veluws heideschaap heeft wel geleerd dat het belangrijk is dat de vaste leverancier van een hengst en de vaste ontvanger het goed met elkaar kunnen vinden in de keuze van de hengsten. En dat het belangrijk is om een merrie in een groep slechts eenmaal te laten optreden als moeder van een hengst die ingezet wordt in de fokkerij, anders ontstaat er meteen inteelt in de merriegroep die de hengsten afneemt. Fokkerij werkt dankzij betrouwbare stambomen die tegenwoordig met DNA onderzoek gecheckt

kunnen worden of zelfs geconstrueerd kunnen worden als er geen gegevens van dekkingen bekend zijn.

De kleuren van de Exmoorpony

Door: Han Bottelier, Eva Koning en Hans Hovens

Nederlandse vaktermen en een Engelse rasbeschrijving

Door Exmoorpony's te inspecteren proberen we ongewenste zaken als erfelijke afwijkingen en domesticatie-eigenschappen buiten de deur te houden. Iedereen weet dat Exmoors geen witte aftekeningen als een bles (streep op het hoofd), kol (vlek op voorhoofd), sneb (streep op neus), witte voeten, sokken of benen mogen hebben; maar het beoordelen van kleuren gaat verder dan dat.

Ongetwijfeld is met de domesticatie en het daaropvolgende gebruik van het paard het 'paardenvak' ontstaan. En zoals ieder vak heeft ook het paardenvak zijn eigen vakjargon. Het zou dan ook raar zijn als in de Nederlandse rasbeschrijving van de Exmoorpony, toch een (paarden)vaktechnisch boekje, ineens andere dan de gebruikelijke Nederlandse vaktermen gebruikt zouden worden. Dit is echter niet altijd even makkelijk, omdat het exterieur van de Exmoorpony door de Exmoor Pony Society in Engelse vaktermen is beschreven. Daarom de volgende uitleg over kleuren en aftekeningen bij paarden zoals die in Nederland gebruikt worden; zonder daarbij in te gaan op de genetische achtergrond.

Drie basiskleuren bij paarden en pony's

Bij paarden en pony's onderscheiden we drie basiskleuren (genetisch eigenlijk maar twee, maar het gaat hier alleen om de terminologie):

1. VOS ('chestnut' of 'sorrel') : een (rood)bruin paard met (onder)benen, staart en manen in dezelfde kleur als het lichaam of lichter. De kleur bruin kan sterk variëren
2. ZWART ('black'): helemaal zwart; sommige verkleuren 's zomers wat naar bruinig door de zon.
3. BRUIN ('bay'): -hier ontstaat de verwarring voor degenen die niet op de hoogte zijn met het vakjargon-: een (rood)bruin paard, met zwarte (onder)benen, manen en staart. Ook hier kan de kleur bruin variëren.

Aftekeningen

Over deze basiskleuren heen komen de zogenaamde aftekeningen: witte vlekken op hoofd of benen, zoals een bles, een wit voetje enzovoorts. Dergelijke witte vlekken mogen niet voorkomen bij Exmoors.

Een ander soort aftekening is het zogenaamde pangaré. Deze aftekening MOET een Exmoor hebben. Dit is de zogenaamde meelsnuit samen met lichte ringen om het oog en een lichte buik en liezen; allemaal in dezelfde grijs-witte kleur.

Exmoorveulen met duidelijke aalstreep.

Verdunningen

Daarnaast kunnen bij paarden over de basiskleuren heen ook de zogenaamde verdunningen voorkomen. Twee voorbeelden:

a. Wildkleur ('dun'): de haren op het lichaam zelf zijn als het ware opgebleekt behalve een streep midden over de lengte van de rug (aalstreep), horizontale strepen op de benen (zebrastrepen zoals we die bij sommige konikpaarden zien), donkere oorpunten en een donker bovenste deel van het hoofd (masker) wat ook wel eens 'streperig' is. Niet al deze donkere aftekeningen hoeven aanwezig te zijn, minimaal moet er een aalstreep zijn. Bij een Exmoorpony met een donkere vacht is deze aalstreep vaak niet te onderscheiden van de rest van de donkere rug. Bij Exmoors in wintervacht is de aalstreep vaak evenmin te zien. Voorbeelden: de Fjord is wildkleur-bruin, de Konik wildkleur-zwart.

b. 'Cream' verdunning (komt niet bij Exmoors voor). Hier weet ik geen Nederlands woord voor. Dit is een verdunning die in twee stappen kan optreden. Alle haren zijn gebleekt (ook de haren midden op de rug) waardoor er géén aalstreep aanwezig is. Deze factor kan enkel of dubbel aanwezig zijn; dit leidt tot de volgende kleuren (telkens: basiskleur met 1 respectievelijk 2x de cream factor):

- Zwart wordt smokey of silver smokey
- Bruin wordt valk of perlino
- Vos wordt palomino of cremello.

Conclusie

Voor ons Samenwerkingsverband is het volgende van belang: De Engelse rasstandaard geeft aan dat Exmoorpony's voorkomen in de kleuren: "Bay, brown or dun, with black points; mealy colour on muzzle, round eyes and inside flanks". Dit laat zich het beste vertalen als:

"Bruin in diverse schakeringen of wildkleur-bruin en met de pangaré aftekening".

De vertaling van de Engelse vaktermen naar de Nederlandse vaktermen blijkt niet altijd even eenvoudig. Daardoor is bijvoorbeeld niet duidelijk of de aalstreep bij de Exmoor altijd aanwezig is, of niet. Bij donkerder gekleurde bruine Exmoors is de aalstreep sowieso vaag en in de wintervacht is deze meestal niet of nauwelijks te zien. Han heeft daarom contact gezocht met de Faculteit Diergeneeskunde te Utrecht (hier werken paardenspecialisten die de paardendierenartsen in den lande bijscholen op het gebied van het opnemen van een signalement ten behoeve van een internationaal sportpaarden paspoort. Deze paspoorten zijn in het Engels), maar zelfs zij konden geen uitkomst bieden over sommige kleuren-kwesties. Han overweegt daarom om dit najaar naar Engeland te gaan om met Engelse keurmeesters over dit en aanverwante onderwerpen van gedachten te wisselen.

De foto

Door: Ronald Goderie (Stichting Taurus)

In 2015 is er een groep Exmoors uit Engeland uitgezet in een voormalig militair terrein Milovice, ca 40 km ten noordoosten van Praag (zie ook eerdere nieuwsbrieven, waaronder die van februari 2016). Later dat jaar is deze groep aangevuld met een fokgroep Taurossen. Het project wordt gerund vanuit de Tsjechische organisatie Ceska Krajina. Inmiddels zijn er meerdere veulens en kalveren geboren.

Milovice met Taurossen op de achtergrond (Foto: Dalibor Dostal).